

Hvis du har billeder, oplysninger eller andet af lokalhistorisk interesse, så henvend dig til:

Lokalhistorisk Samling

Kamillevej 10

2770 Kastrup

Tlf. 32 46 05 45

Åbningstider:

Mandag 16.00 - 20.00

Tirsdag 12.00 - 16.00

Fredag 12.00 - 15.00

Lokalhistorisk Samling har desuden udstillinger på

Kastrupgårdssamlingen

**"Midt på Amager" og
"Kastrup Glas"**

Åbent Tirsdag og søndag

14.00-17.00

Onsdag tillige

19.00-21.00

Plyssen

Amager Strandvej 350:

**Permanente og
skiftende udstillinger**

Åbent Lørdag og søndag

13.00-16.00

MÅNEDSBLADET Glemmer du

Amager Museumsforening

Foreninger - 7. del

Forsideillustration:

25 kvinder og mænd i amagerdragt foran stuehuset på Nordgård ved Amager Museumsforenings 100 års jubilæum den 23.9. 2001.

Foto: Dirch Jansen

I denne udgave af "Glemmer du" er der hentet inspiration fra:

Holger Rosenberg: Et Amagermuseum. Kbh 1903

Amagermusæet. Festskrift ved Musæets Aabning den 14.juni 1922. Udg. af Kai Lippmann, 1922

Katalog over Amager-Museet. Udgivet af Kai Lippmann, 1928

Dansk kulturhistorisk opslagsværk. DHF, 1991 (emnet museer)

ningstid. De gamle traditioner som gennem århundreder har gjort, at Amagerhistorie er go' historie, skal levendegøres. Amagerdragterne skal luftes, sytøjet ordnes, hestevognene ud og rulle, kålmarken plantes og høstes, bindingsværket tjæres og dyrene passes- et arbejdende museum til glæde for museets gæster.

Venlig hilsen

Merete Nygaard
Formidler

Amagermuseets adresser og åbningstider:

Det "gamle" Amagermuseum
Hovedgaden 12
Nordgården: Hovedgaden 4

Åbningstider:

1. maj- 30. september:

Alle dage 12- 16 (ikke mandag)

1.oktober – 30. april:

ons. – søn. 12-16.

Åbent hele efterårsferien.

**Kontakt museets formidler,
Merete Nygaard, på tlf.:**

32 53 02 50, og kom forbi museet i efterårsferien den 13.-21. oktober, hvor museets karle- og piger er i sving med masser af aktiviteter.

ISSN 1397-5412

Glemmer du er udgivet af:Tårnby Kommune - Lokalhistorisk Samling

Skrevet og redigeret af: Inger Kjær Jansen

Layout: Vicky Bonde

med en aldersspredning fra 7-75 år.

Karle- og Pigegruppens funktioner er dels, at medvirke til at levedegøre museet, og dels at give en hjælpende hånd, når der er særligt meget pres på.

Idéen ved at udvide Karle- og Pigegruppen er, at danne et fællesskab omkring museet med personer, som har kvalifikationer, som umiddelbart kan bruges ved museet. Den væsentligste kvalifikation er, at man har lyst til at yde et

stykke frivilligt arbejde, og være med til at etablere et fællesskab omkring levedegørelse af museet. Har man samtidig kendskab til håndværk, har stået i butik, kender til formidling, har grønne fingre eller er god til at male, tegne, kokkerere, brodere med mere, så er Amagermuseets Karle- og Pigegruppe et sted, hvor man kan boltre sig.

Målet er, at Karle- og Pigegruppen med tiden skal være repræsenteret alle dage i museets åb-

De frivillige karle og piger gør et besøg på Amagermuseet festligt, samtidig med at de også selv hygger sig.

Foto Dirch Jansen, 2001.

Amager Museumsforening fejrer 100 år

Søndag den 23. september i år fejrede Amager Museumsforening sit 100 års jubilæum. Det blev blandt andet markeret med medlemmernes deltagelse i høstgudstjenesten i St. Magleby Kirke, 25 af dem i amagerdragt.

Museumsforeningen blev dog først stiftet den 17.11.1901, men af praktiske og "vejrlige" grunde valgte man en mildere måned.

Amager Museumsforening blev dannet med det formål dels at indsamle genstande, der kunne belyse Amagers historie, og dels at få bygget et museum. Tiden var inde, for det var f.eks. ikke længere moderne at gå med amagerdragt, så opkøberne havde let ved at overtale beboerne på øen til at afhænde de gamle dragter.

Museumsbegrebet i Danmark

Museer kendes helt tilbage tilbage til 1500-tallet, hvor specielt fyrster indrettede såkaldte kunstkamre eller raritetskabinetter. Det skete ud fra dels egne interesser, men også for at oplyse om naturenes

og historiens mangfoldighed. I Danmark blev de første kunstkamre oprettet i anden halvdel af 1500-tallet. Disse samlinger kunne indeholde etnografiske genstande, malerier, mønter og antikviteter.

I 1807 blev der nedsat en kommission til "Oldsagernes Opbevaring", og de fik stor betydning for de kulturhistoriske museer. Det er blandt andet denne kategori af museer, Amagermuseet hører til. Flere offentlige specialsamlinger blev etableret i løbet af 1800-tallet, og de blev i 1892 samlet under betegnelsen Nationalmuseet.

Samtidig var der opstået flere provinsmuseer i de større købstæder fra midten af 1800-tallet. De var blevet oprettet på privat initiativ, deres hovedformål var dog at sikre oldsagerne.

Et gennembrud for indsamlingen af dansk almuekultur kom i forbindelse med en udstilling af interiører fra bonde- og borgermiljøer på Kunst- og Industriudstillingen i København i 1879. Her blev blandt andet Jan Wybrandts stue

fra en gård i St. Magleby vist. Denne stue indgik i Dansk Folkemuseum, der blev oprettet 6 år efter, i 1885.

I de efterfølgende år blev der dannet en række mindre folkemuseer først og fremmest i byerne.

Mændene bag Amagermuseet

Det var ikke en af de ”indfødte” eller en af ”vøre” som man siger herude, der fik ideen til stiftelsen af Amager Museumsforening, eller som det hed dengang ”Øen Amagers Historiske Samling”, og dermed Amagermuseet. Det synes at være cand. pharm. Rudolf Jørgensen, der var ansat på Kastrup Glasværk. Han var født i Silkeborg og blev ansat på glasværket i 1888. Rudolf Jørgensen havde øje for vigtigheden af folkeoplysning. Han havde allerede i

Cand. pharm. Rudolf Jørgensen, Kastrup Glasværk, der var initiativtager til museumsforeningen.

1899 været med til at stifte Tårnby Sogns Folkebibliotek, og her var han endvidere formand.

Rudolf Jørgensen diskuterede tanken om et museum med sin ven, forfatteren Holger Rosenberg, der blandt andet var medarbejder ved bladet ”Dannebrog”. Men Rudolf Jørgensen udbredte også sine ideer til blandt andet medlemmer af bestyrelsen af Tårnby Sogns Folkebibliotek nemlig lærer P.J. Petersen fra Tårnby og tømremester Hans Nissen fra Kastrup. Fra starten var det tanken at placere et museum i St. Magleby, der siden hollændernes ankomst i begyndelsen af 1500-tallet, havde givet Amagers kultur dets særpræg. Derfor henvendte man sig selvfølgelig til sognefogeden dér, Crilles Zibrandtsen.

Man holdt så et møde på St. Magleby kro den 17.11.1901, hvor først Holger Rosenberg holdt et livligt foredrag om skikkene på Amager og bagefter blev ”Øen

Museet i dag

I 1973 blev Amagermuseet udvidet ved køb af endnu en gård i St. Magleby, Nordgård. Gården her bliver i dag flittigt benyttet til skiftende udstillinger. I forbindelse med 100 års jubilæet har museet en meget spændende udstilling af hovedvandsæg fra Amager. Denne udstilling er åben til og med efterårsferien. I sommerhalvåret og i efterårsferien levendegøres museet med hjælp af frivillige karle og piger. I den forbindelse vil jeg give ordet til formidler Merete Nygaard fra museet:

Spring ud af karleskabet

Amagermuseet søger karle og piger

Der findes garanteret en masse engagerede mennesker, som har tid og overskud. Mennesker med kvaliteter og kvalifikationer som Amagermuseet håber, at komme i kontakt med, således, at museet kan gøres endnu mere levende. Museets eksisterende Karle- og Pigegruppe består p.t. af hen ved 60 frivillige/ulønnede personer med vidt forskellig baggrund og

Tømmerupstuen.

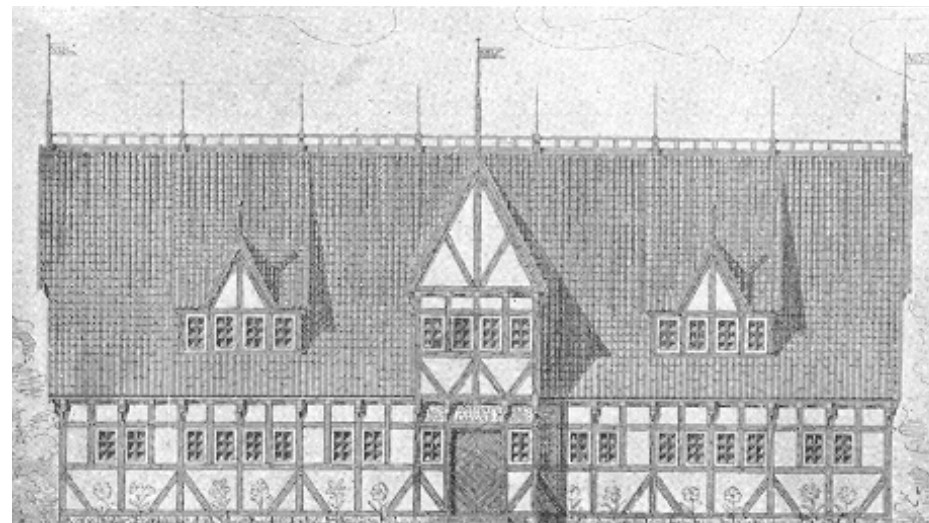
Foto Dirch Jansen, 2001

Stuelængen i museumsgården, Hovedgaden 12. - Foto ca. 1922.

høj i Tømmerup havde foræret museet 3 billeder af amagerdragter fra 1850, der hang på væggen sammen med en pastel fra Kastrup Havn og et fotografi af iskruninger ved Kastrup i 1881 afleveret af Rudolf Jørgensen. Men et af de væsentligste bidrag fra vores kommune var Tømmerupstuen. Den stammede fra Cornelius Crilles Jansens gård og menes at være fra 1700-tallet. Stuen var tidligere blevet benyttet som "lillesal" eller gæsteværelse. Fodpanelet er malet med jagt- og

landbrugsmotiver, dørene og vinduespanelet med kinesiske motiver. Væggene er betrukket med lærred og malet med bibelske motiver fra det gamle testamente. Loftet er malet i runde felter med børnemotiver og blomstervaser. Hele stuen blev købt, flyttet og opstillet på museets regning. I 2000 blev stuen restaureret af konservatorer på Kronborg. Så den er stadig et besøg værd.

Arkitekt H. Wright's forslag fra 1903/1904 til en museumsbygning i holstensk stil. Forslaget blev aldrig realiseret, i stedet blev gården i Hovedgaden 12 i St. Magleby Købt.

Amagers Historiske Samling" stiftet. Sognefogeden Crilles Zibrandtsen blev formand og Rudolf Jørgensen blev ikke glemt, han blev valgt som sekretær. I øvrigt var alle landsbyer på Amager repræsenteret i bestyrelsen. St. Magleby Bylaug forærede foreningen en byggegrund til opførelse af et museum. Museet skulle opføres i holstensk stil, da rummene i denne bygningstype ville være mest praktisk til udstillinger. Men foreningen fattedes penge, så hvad var mere nærliggende end at holde en sommerfest i Kongelunden. Den fandt sted den 24.juli

1904. Programmet omfattede opvisning af våbenøvelse, brydekampe, gymnastik, optræden med gamle amagerdanse, solo- og korsang, dansestrader, øltelte og boder. Tilstømningen til dette arrangement var så stor, at man hurtigt løb tør for festtegn. og folk brød igennem afspærringerne. Herved gik man glip af rigtig mange entreindtægter. Man regner med, at der var mellem 10-20.000 mennesker, og det var kun de færreste der fik betalt indgangen. Overskuddet blev derfor kun på 2.500 kr.

*Deltagere i festen i Kongelunden den 24. juli 1904.
Bageste række fra v.: Ludovica og F.M. Petersen, Ellen og Jan Adriansen, Ane Jansen, Crilles Zibrandtsen samt Aght og Jacob Dirchsen..
Foreste række: Trein og Jan Hansen Schmidt, Lærparret Nøsted, Jan Gertsen med sin kone, og Crilles Zibrandt Jansen med sin kone.*

I Amagerbladet kunne man efter festen læse følgende vers:

*Nu skulle de Gamle staa op af Graven
og se om de kunne kende Haven
som i Søndags og Tirsdags den tog sig ud
i Kongelundens festlige Skrud
Jeg tror at selv i den vildeste Drøm
har de ikke tænkt sig en saadan Strøm
af Mennesker færdes paa Amager-*

*land
Trods Solens Brand
trods Støvet som føg over alt og alle
mødte der vel ti Tusind mand
da de hørte det gamle Amager kalde
Det har de sikkert ikke fortrudt
den Underholdning der blev dem budt
var en anden end den som i Byens Lokaler
til Publikums Sanser og Pengepung taler
"Kvintessensen var ikke at vende
madam Svendsen*

*men at se paa det unge Amagers Dans
i ældgamle Dragters ærværdige Glans
et Folkelivsbillede fra svundne Dage
Hvortil man saare sjældent ser Mage
Skønt Trængslen var stor var Begejstringen større,
og Museet kan nu faa sit paa det tørre
Den alvorlige Grund til de muntre Fester
var at samle de mange spredte Rester
af Amagerlands Fortidskultur
og lukke den ind i et stilfuldt Bur
hvor de kan tale Mindernes Sprog
som Bladene i en Billedbog
tale til Folk med Historiens Tunge
glæde de Gamle fornøje de Unge
og atter fæstne med skønsom Haand
det skøre næsten bristede Baand
som Fortid med Nutid forbinder
i kraft af de gamle historiske Minder.*

"Kvintessensen: det vigtigste

Forfatteren havde fat i formålet med at oprette et museum, men han havde desværre ikke ret i at museet fik "sit på det tørre". Interessen for sagen dalede også efter festen i Kongelunden. Der skulle et par gårdbrande til i 1910 i St. Magleby og branden i den gamle ladegård i Tårnby i 1912, før der igen kom gang i museumssagen. I 1915 købte foreningen en stor privat samling fra

Hollandsminde i St. Magleby. Denne samling dannede grundstammen i den gård i Hovedgaden i St. Magleby, som foreningen købte i 1921, og som i juli 1922 blev indviet som Amagermuseet.

Museets samlinger

Det nyoprettede museum rummede en samling af Amagerdragter, møbler, porcelæn, redskaber og meget andet.

Udover den private samling fra St. Magleby som foreningen havde købt, var der også private, der havde afleveret genstande til museet. Beboere fra Tårnby kommune havde blandt andet afleveret følgende:

En terrin, en porcelænsbakke, en grøn og gulglaseret flødeskål og et par tallerkner, der var blevet reddet under branden på ladegården i Tårnby. De pyntede nu på hylderne i spisekammeret, mens en figur af en Tårnbykone i kirke- dragt stod i et glasskab i "udstillingsstuen" i museumsgården.

En skibsmodel fra 1840 af en hollandsk Ostindiefarer bygget af skibsbygger J.N. Westh i Kastrup stod også her i en glasmontre. Gartner N. Knudsen fra Kirstine-